

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Defensio Abbatiae Imperialis S. Maximini

Zyllesius, Nicolaus

Treveris, 1638

Sectio I. Probatur ex Imperatorum & Regum Decretis, Sententijs & Diplomaticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14268

PARS PRIMA.

Fus & Aduocatia Imperialis Monasterij S. Maximini.

RIA erunt huius partis Capita. Primò demonstrabitur, quòd Imperialis S. Maximini Abbatia à primo suo exordio Imperatoribus Romanis ac Regibus, atque adeò S. Romano Imperio, & nulli alteri immediatè subiecta sit. Secundò, quòd similiter in Ecclesiasticis & spiritualibus nulli nisi Pontifici Maximo Supremo Ecclesiæ Romanæ Capiti paterit. Tertiò, quòd ad Regem Hispaniarum Catholicum Protestio & Aduocatia præfatæ Abbatix, ac omnium eius Iurium à multis sæculis cum Imperatorum ac S. Romani Imperij consensu ac voluntate hæreditario Iure ratione Ducatus Luxemburgensis deuoluta sit.

CAPVT PRIMVM.

Monasterium S. Maximini immediatè Imperatori ac S. Romano Imperio subiectum esse.

OC duobus modis clarè & euidenter probatur. Primo ex Imperatorum ac Regum maximorum decretis, sententijs, concessionibus ac Diplomatis. Secundò ex proprietatibus & notis certissimis status immediatè S. Cæsareæ Maiestati ac Imperio Romano subiecti.

SECTIO I.

Probatur ex Imperatorum & Regum Decretis, Sententijs & Diplomatis.

ONASTERIUM præfatum à Constantino Magno Imperatore originem ducere constat. Ab illo sanctissimo Principe Palatium, siue Basilicam & Regale templum sacris vsibus applicatum, & ad S. Helenæ matris instantiam Cæsaris iussu per S. Agritium Archiepiscopum Treuirensis, S. Iohanni Apostolo dedicatum, illic congregatos viros Religiosos Orientalis disciplinæ, qui ibidem sub Abbate Ioanne Monacho Antiocheno eiusdem professionis degerent; iisdem non contemnenda prædia & Curtes, tam circa ipsius sacri loci suburbana, quàm alibi pro Dote ab eodem Imperatore concessa, & demum quòd potissimum hinc quæritur à præfato Imperatore Constantino Magno immediatè tam Monasterium, quàm eius ditiones & prædia Imperatoribus subiecta fuisse, cum expressa reseruatione, vt nulli alteri subessent.

Hæc omnia ita se habere, certò demonstrabitur ex luculentis consequen-

tium Imperatorum ac Regum tabulis, qui non modò de illo Constantini Magni factò causa cognita deciderunt, verum etiam eandem immediatam Imperij subiectionem dictò sacro loco addixerunt, adjudicârunt, confirmârunt.

S. I. Dagoberti aliorumq; Regum ac Imperatorum Decreta.

VM ante mille circiter annos tempore Dagoberti inclyti Austrasiæ & Francorum Regis inquirendi occasio incidit set, de sæpediti Monasterij fundatione & subiectione, Rex de consilio Episcoporum ac Comitum suorum, Legatos ad Abbatem S. Maximini Memilianum deputavit, vt serio examinatis & excussis antiquis sacri illius loci monumentis, de eius fundatione prima & subiectione ad ipsum certa referrentur, id præstitum & clarè ac certissimè deprehensum Monasterium illud à Constantino Magno conditum & fundatum, eiusdemque Imperatoris Maximi decreto solis Imperatoribus, non autem vlli alteri personæ subiectum fuisse aliaque quæ supra relata; quæ etiam Dagobertus Rex decreuit, approbavit, & additis non exiguis ditionibus & prædijs primam eius dotationem auxit. Sed hæc omnia in dicti Dagoberti Diplomate quod subijcio continentur.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti. Omnium Christianorum nouerit industria, qualiter ego Dagobertus Rex potentissimus Conuenienti consilio Episcoporum meorum Comitumque Legatos de mea parte ad Abbatem Memilianum direxi, mandans & vt diligenter inquireret, mihiq; per seipsum indicaret, quibus auctoribus illud Monasterium S. Maximini constructum, vel cuius Imperio à pristinis temporibus esset subiectum. Hanc legationem Abbas cum fratribus sollicite percipiens, perlectisque in eodem loco quibusdam vetustissimis cartulis, inuentum est ipsum Monasterium Constantini Imperatoris fuisse Regale templum, atque iussu eius dedicatum fore in honore Sancti Ioannis Euangelista, à Sancto Agritio Venerabili Archiepiscopo: In quo videlicet templo, vt idem Pater Monasterij nostra Regalitati certa relatione patefecit Helenâ sacra famula petente & fauente, supradictus Imperator pauperes Christi congregauit, eisque virum DEI Ioannem proposuit, vt in seruitio Dei semper vacarent, & pro se orationibus insisterent, Et insuper illius loci habitationem alteri personæ noluit subdere nisi sua, successorumque Imperatorum potestati. His rebus ita esse firmiter intellectis regio more constituo atque firmissima iussione precipio, vt nullus vnquam proteruè illud Monasterium, in quo Abbas supradictus præesse videtur, audeat intrare, vel vllam inhumanitatem illi violenter inferre, Igitur vt assidua recordatio mei, meorumque parentum maneret in predicto Monasterio ipsorum Sancti Maximini præbendariorum victualia sub præmemorato Imperatore constituta, additis mea ex parte prædijs augere curauit, quorum nomina hæc sunt. Kannis, Cressiacum, Loncovich, Regiodola, Vallis, Polich, Budeliacum, Taleuant, Loauia. Hæc loca ad Regiam Curtem, quæ dicitur Decima, pertinent, quam curtem cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, hoc est, quidquid Prædiij visus sum habere à fluuio, qui nuncupatur Rubera vsque ad siluam, quæ dicitur Ieder, Sancto Maximino Prasuli in perpetuam hereditatem contradidi. Insuper etiam cum consilio & rogatu meorum Principum cateris inibi DEO deseruientibus, hanc legem firmiter ac perpetualiter imposturum habendam decreui, scilicet, vt Centenorum ibidem summa Monachorum semper integra maneat & inconuulsa, excepto si Imperatorum Principumue per secula succedentium beneuolentia prædijs augmentetur vel

thesauris. Et si propter Paganorum vel infidelium Christianorum deuastationem eisdem Christi seruitoribus penuria ultra modum ingruerit, & per thesauri effusionem expelli nequiverit, DE I omnipotentis & mei meorumque Successorum habeant licentiam, alodium cum familia à fidelibus illo contraditum dandi & vendendi, antequam Dei destruantur seruitia, & ut istius cartula confirmatio firma in auum permaneat describi eam praecepi & nostro Sigillo eam inde firmaui. Actum pridie Nonas Aprilis, Anno Regni nostri duodecimo Moguntia feliciter Amen. Signum Dagoberti Regis.

Henricus Cancellarius ad vicem Ricolui Archicapellani recognoui.

Antiquissimum illud Diploma ita subscriptum ac sigillatum per mille prope modum Annos conseruatum integrum illæsumque habemus.

Porro Cartulæ nomine, illo Dagoberti æuo Diplomata intelligi testatur vetus documentum à S. Germano concessum pro immunitate Abbatia S. Crucis, Anno V. Chariberti Regis LX. circiter annis ante hoc Dagobertinum, vbi bis nomen Cartulæ in hoc significato vsurpatur. Refert illud Amoyus lib. 3. cap. 2. vbi Iacobus du Breul obseruat originale illius adhuc extare. Quin imo & ipse Dagobertus suum hoc Diploma in fine vocat cartulam.

Eandem Immediationem Status, Pontifices Maximi, Reges Supremi & Imperatores consequentes confirmarunt & firmarunt & firmiter decreuerunt.

In primis S. Gregorius II. Pontifex, qui tempore Caroli Martelli Sedem Romanam tenuit, S. Basino, qui eodem tempore S. Maximinum regabat inter Abbates decimus sextus ordine Bullam misit, qua firmiter alia decernit & præcipit, vt dictum Monasterium sub Regum mundiburdia maneat, neque vlli alteri personæ subijciatur quam exhibemus sub Num. 2.

Pipinus similiter Rex Austrasiæ & Francorum dictum Monasterium S. Iohanni Sacrum, vbi S. Maximinus est sepultus, dicit se habere sub potestate Regali, & ita per antecedentia tempora à Regibus constitutum, proinde se decernere *Abbatem Vitradum cum Monachis & Abbatia sub Regum mundiburdio in secula manere*, ita in Diplomate dato Moguntia Anno XXV. Regni sui, quod habes Num. 3.

Carolus Magnus Imperator & Austrasiæ ac Francorum itidem Rex, parentis vestigijs insistens, Anno Regni quadragesimo, qui fuit octauus postquam à Leone Papa Imperij coronam accepit, constitutione edita statuit, vt præfatum Monasterium maneret sub suo ac Imperatorum mundiburdio, idq; tanta cum libertate & independentia, vt ne ipsi quidem Reges, eius Successores potestatem vllam in eo exercere vel exequi sine Abbatis voluntate aut requisitione possent. *Insuper nostra præceptione constituimus (inquit) atque inconcussè firmamus vt nullus Regum nobis Succedentium, vel alia persona aliqua contra eundem locum, vel Monachos in tota Abbatia vllam potestatem exercere præsumat, nec telonium vsquam à nauibus eorum exigat, seu placitum teneat sine iussione & petitione Abbatis. Sed securè & cum pace maneat, locus ille sub nostro & Successorum*

nostrorum Mundiburdio &c. Vide ipsum Diploma Numero quarto.

Ludouicus Pius Imperator eadem omnia, quæ Pater eius Carolus, concessit, constituit, decreuit, imperauit, vti manifestum est ex eius Diplomate quod habes sub Num. 5. vbi hæc leges, *Igitur istud præceptum ad vilitatem Monachorum fieri iussimus, per quod Imperamus, ne quislibet de iudiciaria potestate in Curtes, vel in Villas ipsius Monasterij ad causas audiendum, nec fideiussores tollendum neque ad manendum, aut homines ipsius Ecclesie distinguendum ingredi præsumat, sed sicut ipse locus sub antecessorum Regum hæctenus fuit conseruatus, ita deinceps per nostram auctoritatem permaneat inconuulsus.*

Lotharium Austrasiæ Regem quoque eandem Iurisdictionem libertatem, & immediatum sub Imperatoribus Statum agnouisse & decreuisse, ex ipsius Diplomate euincitur, quod sub Num. 6. habes, vbi Rex Lotharij Imperatoris Genitoris sui, qui idem præstitit & anteriorem Regum Austrasiæ & Imperatorum vestigijs insistens, *Abbatiam S. Maximini, inquit, more Genitoris nostri cæterorumq. Antecessorum nostrorum nostris etiam priuilegijs, corroborare decreuimus, & nulli alij subiectam vel obnoxiam, excepto nostre Regalitati, sicut sub Antecessoribus nostris esse volumus. Nulli etiam Comitatu bannum aut fredas exoluat, nec aliquis in locis eiusdem sine nostro iussu placitum habere præsumat.* Quibus verbis Imperatores & Reges omnem Iurisdictionem Principibus, Comitibus, & Dynastis Imperatore inferioribus in S. Maximini Ditiones denegant, eiusque omne exercitium tollunt, nisi id ex ipsorum Imperatorum & Regum Iussu, mandato vel delegatione concedatur. Placitum enim conuentus iudiciales, bannum & fredas vero euocationes, multas & pœnas antiquorum Scriptorum vsu significare constat.

Atque ex allegatis Decretis & Diplomatis euincitur Abbatiam S. Maximini à Constantini M. tempore, adeoque à prima sua origine vsque ad Dagobertum Austrasiæ Regem, & deinde tam sub illo quàm consequentibus Imperatoribus & Austrasiæ Regibus immediatè sub Imperio vel Regno supremo Statum liberum habuisse.

S. 2. Sententia Ottonis Imperatoris.

SExcentis penè annis iura S. Maximini inconcussa steterant cum Rothbertus Archiepiscopus Treuirensis, nescio quibus iudicijs vel malorum consilijs aut suggestionibus in eum errorem inductus est, vt Abbatiam præfatam olim ad Ecclesiam suam pertinuisse ei que subtractam fuisse crederet. Igitur apud Ottonem Magnum Imperatorem actionem instituit, ac Monasterium sibi adiudicari petijt. Auditus est Abbas S. Maximini pro tempore Willerus, causaque examinata & probè cognita, prolatisque in Imperij Comitibus siue Procerum conuentu coram Cæsare & iisdem Proceribus, Tabulis & Decretis Regum præcedentium præsentate ipso Rothberto Actore lata est sententia ab Imperatore, & declaratum ac decretum, præfatum Cœnobium ab Antiquissimis temporibus in vsu Monachorum constructum, nulli vnquam Ecclesie vel Sedi subiectum fuisse, sed semper sub Regia Potestate mansisse, ac proinde sub ipsius Ottonis ac Successorum Germaniæ Regum potestate perpetuò permanfurum.

Ipsam quale hodieq. habemus integrum Originale: hic lege.

In nomine Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Otto diuina annuente Clementia Rex. Notum esse volumus omnium nostrorum præsentium scilicet & futurorum industrie, quod Nos piè & salubriter de nostri Statu Regni tractando sancta loca ab Antecessoribus

cessoribus nostris, videlicet Regibus, vel alijs fidelibus in honore DEI constructa, nostris etiam priuilegijs Regali more roborare decreuimus. Sed venerabilis Treuerica Sedis Archiepiscopus Rothbertus aliquorum, quos rei veritas latebat, adhortatus instinctu, nostram (super loco vel Abbatia sancti Confessoris Christi Maximini) adijt Regalitatē, hanc iniuste sibi, vel Ecclesie sue ablatam fuisse conquestus. Nos tamen lectis in presentia nostra eiusdemq. Archiepiscopi Rothberti, vel aliorum fidelium nostrorum super eodem loco precedentium Regum priuilegijs & decretis, eum ab antiquissimis temporibus ad opus Monachorum constructum nulli alij Ecclesie vel Sedi appendicem aut subiectum, sed semper sub Regia Tutitionis Clypeo & potestate permansisse certissima ratione reperimus. Idcirco interuentu & rogatu Germani nostri Archiepiscopi Brunonis, & Conradi Ducis, ne, vel eadem priuilegia talibus predicti Archiepiscopi Rothberti reclamationibus aut querelis infirmarentur: vel Abbas aut Monachi ibidem DEO seruientes tali ulterius infestatione comprimerentur, idem Cœnobium cum Abbatia sub nostra perpetualiter & omnium succedentium Regum defensione & potestate permansurum volumus. Et prenotati Episcopi vel Successorum suorum Episcoporum occasionis iniuste super eodem loco querelas præcepti nostri auctoritate excludimus; insuper Venerabilis eiusdem loci Abbas VVikerus in presentia prenotati Treuerica Sedis Archiepiscopi est conquestus, in Treuerica valle multas ab eo suisque, suis & sibi incommoditates ingeri: maximèq. in piscatione & venna quadam in Ruera fluuio constructa, fideli nostro Duce, Conrado, affirmante queremoniam Abbatis iustam esse. Igitur presenti Archiepiscopo Rothberto interdiximus, deincepsq. volumus atque auctoritate Regali iubemus ne, vel ipse Archiepiscopus Rothbertus vel Successores eius Episcopi aliquid incommoditatis, vel in piscatione eiusdem fluuij vel in Venna in eo constructa, vel in aliquo negotio predicto Abbati, cœnobitisq. post futuris ingerant, & ut presens nostra Regalitati præceptum in post futura secula fixum & stabile permaneat, manu propria subius firmauimus & annuli nostri Impressionē muniti iussimus.

Signum Domini Ottonis Inuictissimi Regis

Rudolphus Cancellarius ad vicem Brunonis Archiepiscopi recognoui. Data iij. Kl. Septembr. Anno Incarnationis Domini DCCCC. LIII. Indictione VII Anno vero Regni Domini Ottonis Regis XVIII. Actum Moguntie in DEI nomine feliciter, Amen.

Ita ante septingentos prope annos ab Imperatore Maximo, assidente S. Brunone Archiepiscopo Colonienſi & Imperij Archicancellario, Conrado Duce & Regni Lothariensis à plurimis annis Administratore, atque adeo rerum peritissimo, alijsque Imperij Statibus & Proceribus Iudicatum ac decifum fuit. Neque huic sententiæ ita maturè auditis partibus & cum omnibus Iuris solemnitatibus latæ, vnquam contradicium aut contradici potuit. Neque etiam Scriptor anonymus in libello suo vbi omnia oppugnat, contra hanc sententiam quidquam obijcere aut verbum vllum hincere potuit. Maluit nodum hunc insolubilem profundissimo silentio inuolucere. Neque verò subreptio-

nis, corruptionis aut fauoris cuiusquam suspicione laborare hæc sententia potuit cum Otto Imperator Optimus, Bruno Sanctissimus fuerit, & ipse Rothbertus, Ottonis & Brunonis auunculus, Conradi verò, qui eius neprem duxerat affinis; ac proindè excelsò quodam Iudicio Brunonis & Conradi nomina potius quam aliorum Procerum prædictæ sententiæ sunt inserta, vt posteritati constaret Rothbertum etiam consanguineorum & affinium suorum Iudicio fuisse condemnatum.

Sententia igitur prædicti Iudicis & Tribunalis supremi supremam vim obtinet, irrefragabilis est omnem litem controuersiamque perimit, eaque vna hæcenus suffecit, vt Pontifices Maximi, Imperatores, Reges, ac summa quæq; Tribunalia pro S. Maximini Cœnobio in hac causa starent, ac secundum Iustitiam rei iudicatæ decernerent. Neque ad causæ huius resolutionem alijs firmamenti opus. Ex abundanti nihilominus, quis aliorum Pontificum & Imperatorum sensus hac de re fuerit, adiiciemus:

*S. 3. Pontificum Summorum ac Imperatorum de eadem re
Decreta ac Rescripta.*

Sententiam Ottonis præfatam iustissimam fuisse & Rothberti Archiepiscopi petitionem iniustam, Agapitus II. Pontifex, qui id temporis viuebat iuculentè in Bulla ad Willerum Abbatem missa, Apostolico oraculo declarauit, quam habes Num. 16. vbi attestatur Pontifex, per legatos Abbatis Willeri Aolphum & Guntharium ipsius Sanctitati coram Clero, seu in Cardinalium Consistorio acta apud Ottonem omnia relata & recognitis irrefragabilibus antiquorum Imperatorum & Regum documentis, Iudicium Ottonis omnium Decreto laudatum, & Statutum, vt Monasterium sub Regia tantum potestate permaneat neque vlli alteri personæ vnquam subiaceat.

Idem sensit Ioannes XIII. qui & Ottonis M. facta laudauit, & idem Monasterium sub Imperatorum potestate immediatè permanere suprema auctoritate præcepit, Vide Bullam eius Num. 14.

Eandem sententiam ac decreta, priuilegiaque Ottonis M. ac præcedentium Imperatorum laudârunt & approbarunt Otto II. binis Diplomatis sub Num. 12. & Num. 16. quorum prius, viuentè adhuc Imperatore parente edidit, & Otto III. vno Francofurti concessò sub Num. 18. quibus peculiariter illud reiterant & inculcânt, vt Religioso S. Maximini Conuentui libera semper sit Electio, nullius potestati, præterquam Imperatorum subsit, nullus in Monasterij ditione placitum habere, id est, Ius dicere præsumat præter Abbatem eiusque Commissos.

Similiter Iura omnia prædicta ac immediatam sub Imperatoribus & Imperio subiectionem Stabiliuerunt Imperatores consequentes, S. Henricus, Conradus Salicus, Henricus III. Henricus IV. Henricus V. quorum Diplomata lege sub NN. 19. 20. 21. 22. 26. 31. In quibus obseruabis allegatos Imperatores præcipere statuere, decernere, vt dicta Abbatia nulli Ecclesiæ, Sedi vel personæ quocunque pacto vnquam subiiciatur siue vt loquuntur famula aut appendix subiaceat, sed sub Imperatorum duntaxat Iure, mundiburdio & tuitio-
ne permaneat.

Huc pertinent Pontificum Sanctiones & decreta, tum Leonis IX. anno millesimo quinquagesimo primo sub Num. 23. tum Innocentij II. sub Nu. 33.

quibus

quibus clarè & luculentis terminis libertatem & Iura dicti Monasterij statuunt, declarant ac confirmant, quemadmodum & consequentes Pontifices præstiterunt. Gregorius X. Urbanus V. Martinus V. Bullis suis quæ hodieque seruantur in Originali.

Porro controuersiam tam solemniter ab Ottone M. decisam post ducentos pene Annos suscitauit Albero Archiepiscopus Treuirensis, qui cum omnia apud Conradum III. Imperatorem, quem ad coronam Imperij promouerat, posset, facillè Rescriptum contra S. Maximini Abbatiam ab eodem Imperatore obtinuisset dicitur, eius autographum siue Originale nunquam visum fuit, sed exemplum duntaxat multis subreptionis alijsq; defectibus laborans, quod in libello sub lit. C. videri poterit, uti & sequenti parte, ubi refutabitur. Cuius quidem subreptitiæ impetrationis prætextu Abbas & Conuentus innumeris malis & oppugnationibus ab Alberone fuit molestatus, quibus tamen non cessit, sed in sui Iuris Tuitione perstitit, & tam facto suo, quam succedentium Imperatorum decretis & auxilijs Statum suum Iuraque pristina conseruauit, de quibus omnibus plura dicentur parte sequenti.

Itaque Fridericus Barbarossa Imperator, melius informatus de Monasterij nostri Iuribus, illud in eo statu ac bonis esse & permanere inuolabiliter iussit quæ olim à S. Henrico Imperatore ei fuerant relicta, eius Diploma habes sub Numero 34.

Conrardus deinde Rom. Rex Friderici Imperatoris Filius, Abbatem & Conuentum in peculiarem suam suscepit protectionem, idque tanquam fideles, hoc est, Vassallos & Subditos S. Roman. Imperij, ut indicat eius Diploma sub Numero 35.

Rudolphus I. gloriosissimus Imperator plus etiam præstitit, dum Diplomate suo omnia Iura, priuilegia, libertates, concessionem, donationes ab omnibus prædecessoribus suis Imperatoribus ipsis factas innouando confirmauit, quod Diploma habes Num. 36. Dum item Henrico Comiti Luxemburgensi, Henrici VII. parenti Rescripsit, ut præfatum Monasterium eiusq; Iura omnia tueretur, defenderet ac protegeret, extat illud Rescriptum sub Num. 37.

Carolus IV. & Wenceslao Fratri Aduocato Iura S. Maximini tuenda & defendenda ex officio commendauit, ut exhibetur sub Num. 38. & pridem concessa ab Imperatoribus priuilegia & exemptiones confirmauit Num. 39. & 40. Idem fecerunt Wenceslaus & Sigismundus Imperatores, ut legere poteris in eorum Diplomatis sub Num. 41. 42. & Num. 45.

S. 4. *Imperatorum Austriacorum Decreta.*

EXcellentissima Augustæ Austriacæ familiæ pietas toto orbe nota erga Sacram S. Maximini familiam quàm maximè eluxit, illam tanquam membrum Insigne & Illustrem Romani Imperij Statum studiosè conseruauit ac protexit.

De Rudolpho I. iam dictum est ordine temporis id ita exigente.

Fridericus IV. Diplomate Francofurti dato sub Num. 47. omnia dicti Monasterij Iura, eiusque immediatam Imperio subiectionem agnouit, illudque speciale domicilium Imperij ac reseruatam Imperio Cameram extitisse & esse declarauit. Quin etiam pro tali habere dignatus est, quando cum Carolo Burgundiæ Duce felicissimi connubii illo in loco fundamenta iecit.

Maximilianus I. auita & paterna sectatus vestigia, similiter eadem Iura am-

plissimè confirmavit, & Luxemburgensibus suis, multorum sæculorum Aduocatum curæ esse iussit in Diplomate quod N. 61. exhibetur, in quo plurima S. Maximini Diplomata ad verbum inserta sunt, quæ suis oculis coram in Originali ab Abbate exhibita non sine magno animi sensu vidit, cum tot ei maiorum suorum, eaque antiquissimæ Imperatorum effigies in Sigillis apparerent.

Carolus V. magnus ille Cæsar, initio statim Imperii sui S. Maximini Iura & priuilegia innouauit & confirmavit, vt habes sub N. 62. Et quanti faceret conseruationem nobilissimi & antiquissimi illius Cœnobii, clarè testatus est geminis literis datis Wallisoleto ad Archiepiscopum Treuirensẽ, & ad Imperii Vicarium Ferdinandum Regem, ac Consilium Cæsareum, quas habes sub Num. 64. quibus palàm declarat dictum Monasterium à maioribus suis S. Rom. Imperii Cæsaribus conditum, ideoque tam sibi quàm Pontifici summo immediate & nulli alteri subiectum. Verba eius sonant. *Die weil dasselbig Gotteshaus von Unserm Vorfahren am Heiligen Reich Römischen Käyfern gestiftet vnd deshalben Vno vnd Päpstlicher Heiligkeit ohne alle mittel vnd sonst niemant vnderworfen.* Iubet itaque sacrum illum locum violento tempore Sickinganæ obsidionis à Treuirensibus euersum restaurari, quod maculam gloriæ suæ inurendam vereretur, si tale & tam Illustre antiquitatis monumentum & Imperii membrum se imperante extingueretur. Vnde Archiepiscopum Richardum iubet pecuniam quam à Vincentio Abbate contra fas acceperat illico restituere, quod & factum.

Similia allegat idem Imperator in Epistola ad Adrianum Pontificem Maximum directâ sub Num. 65. in qua insuper grauitè & magnis de causis interpellat S. suam, ne patiatur tam insigne Imperatorum monumentum, à tot sæculis sub tutela maiorum suorum defensum & conseruatum mensæ Archiepiscopi Treuirensis incorporari vel vniri, petitque, si quid tale concessum foret, illico reuocari ac cassari.

Et quantopere ea res curæ fuerit tum Cæsareæ Maiestati, tum Vicario eius in Imperio Ferdinando Regi, patet ex quaternis eius epistolis ad Clementem VII. Ducem Suefanum Cæsaris Oratorem, ad D. Datarium, ad M. Petrum de Salamanca, quæ Num. 66. sub litt. A. B. C. D. exhibentur, vbi ex iisdem fundamentis & mandato Cæsaris Ferdinandus Rex instanter omnibus modis sollicitat, ne effectum prætenfa vnio sortiatur, in quibus tacitè pertransiri non debet, quod in fine epistolæ ad Petrum de Salamanca indicatur, quod Philippus Marchio Badensis (Gubernator Luxemburgensis) ex mandato sibi à Cæsareæ Maiestate expressè factò, nequaquam passurus sit præfato Archiepiscopo, Etiam si Monasterium impetrârît à S. Sede eius tradi possessionem.

Ferdinandus I. Imperator piissimus expediuit Norimbergæ nomine Caroli Cæsaris, cuius erat tunc in Imperio Vicarius confirmationem Iurium S. Maximini in amplissima forma, singulis dicti Monasterii Diplomatis ad verbum insertis, & nominatim vsu & cultura mineralium ei addito, habes illud Num. 67. Eiusdem Cæsaris nomine plures dedit Epistolas ad Archiepiscopum Richardum, ad Abbatem Vincentium, ad Ciuitatem Treuirensẽ, quas habes Num. 68. sub litt. A. B. C. quibus reparationem & instauracionem dicti Monasterii à Constantino Magno & S. Helena conditi, seriò commendat & promouet.

Maximilianus II. similiter omnia Iura præfati Monasterii recognouit, approbavit, confirmavit, vt est sub Num. 75.

Rudolphus II. idem præstitit sub Num. 76.

Ferdinandus II. gloriosissimæ memoriæ Imperator, in quo Numinis fauor vniuersam Augustissimæ familiæ Austriacæ Clementiam ac pietatem orbi ter-

rarum

rarum vno velut compendio spectandam proposuit, inter tot Imperii motus Cæsaream curam ac Vigilantiam in conseruando S. Maximini Monasterio deesse non est passus.

Dum Abbatem modernum Agritium, Priorem, Conuentum ac omnes eius ditiones, in peculiarem suam protectionem recepit, vti exhibetur N. 84.

Dum eiusdem sacri loci, quem Illustre Imperatorum ac Maiorum suorum, & antiquissimum monumentum agnouit, iura omnia confirmauit vti habes sub Nu. 86. vbi peculiariter id quod pridem ab Ottone Magno alijsque Imperatoribus concessum fuerat, confirmat vt modernus Abbas Agritius eiusque Successores Titulo Archicapellani Romanorum Imperatricis gaudeat ac vtatur aliaque peculiaria priuilegia referre & concedere est dignatus.

Dum item ex singulari affectu & cura Monasterij vetustate, & auita Religione celeberrimi, vti loquitur, eius conseruationem, defensionem ac protectionem aduersus quascunq; molestias aut perturbationes Philippo IV. Hispaniarum Regi Catholico tanquam Duci Luxemburgensi eiusdem sacri loci & Iurium inde dependentium Aduocato & Protectori commendauit, ab eoq; conseruari præcipiendo mandauit, vt videre est Nu. 87.

Dum denique ab eo, eiusq; supremo Consilio Aulico sententia lata est, per quam in Iudicio contradictorio, quæstio tunc iterum mota de subiectione immediata dicti sacri loci in possessorio est decisa, quam libet proferre.

*S. 5. Sententia à Ferdinando II. gloriosissimæ memoriæ,
eiusque Consilio Aulico lata.*

Lotharius Archiepiscopus Treurenſis Anno MDCXIII. apud Matthiam Cæsarem querelas deposuit, quod Abbas S. Maximini eiusq; subditi exactiones siue subsidia in Imperio concessa soluere & præstare ipsi detrectarent, cum tamen allegaret dictum Abbatem & Subditos ipsi immediate subiectos, & se in possessione Juris eos collectandi esse assereret. Mandatum itaque à Cæsarea Maieſtate obtinuit, quod sub N. 85. videre est.

Contra quod Abbas pro tempore S. Maximini Responsiones & exceptiones suas eorum Consilio Aulico Cæsareo proposuit; Archiepiscopo è contra suas Replicas proponente, auditisque partibus ac omnibus earum documentis, rationibus ac firmamentis, ventilatis, examinatis, discussis per tredecim rotos annos, sententia demum Anno MDCXXVI. solemniter, & cum omnibus formalitatibus lata est, qua mandatum prædictum cassatum fuit, annullatum & decretum in ordinario possessorio, vt tam Archiepiscopus, quam eius Successores ab exigendis eiusmodi collectis deinceps abſtineret, & desuper idoneam & sufficientem cautionem præstaret. Abbas verò contributiones & indictiones immediate Imperio solueret, sicuti alij immediati Imperij Status, sententiam hic ob oculos tibi ponere visum est.

In sachen weylandt Herrn Lotharij an jetzt Herrn Philips Christoffen Erzbischowen zu Trier/ des Heiligen Reichs Churfürsten/ 2c. an einem/ gegen vnd wieder auch weylandt Herrn Reinerum jetzt Herrn Agritium Abbtten des Gottshaus S. Maximin/ vnd desselben Gottshaus Vnderthanen am anderen die geklagte außstehende vnd künfftige Landsteuren vnnnd darüber außgewurcktes Mandatum sine clausula betreffende/ ist allen fürbringen nach zurecht erkent/ das solches Mandatum zu Cassiren vnd außzuheben/ inmassen es auch hiemit Cassirt vnd vffgehoben würdt. So dann ist weitthers

in ordinario possessorio causam principalem betreffende / erkent / daß klagender Herr Erzbischoff vnd Churfurst / auch dessen nachkommen sich hinfuro des angenehmen Stewrens zu enthalten / vnd deshalb gnugsame Caution zu thun / dargegen beflagter Herr Abt / seine Nachkommen vnd seines Gotteshaus Vnderthanen alle hilffen vnd anlagen dem Reich so jederzeit bewilliget ohne mittel / gleich wie andere ohnmittelbare Reichs-Ständt zu erlegen vnd zu bezahlen / auch alles anders was andern vnmittelbarn Reichs-Ständen zu laisten vnd zu thun obligt / zu thun vnd zu laisten schuldig / vnd die zu beeden theilen auffgeloffene Gerichtskosten auß bewegenden Ursachen gegen einander verglichen vnd Compensire sein sollen.

Signatum zu Wien vnder Ihrer Keyserlicher Mayestät außgedrucktem Secret Insiegel / den dritten Augusti Anno Sechszehn hundert Sechs vnd Zwanzig.

Latine ad verbum sic sonat.

In Causa quondam Domini Lotharij nunc vero Domini Philippi Christophori Archiepiscopi Treutrensis Sacri Imperij Electoris &c. ex vna, Contra & aduersus etiam quondam D. Reinerum, nunc Dominum Agritium Abbatem Monasterij S. Maximini eiusdemque Subditos ex altera, in litem deductas cessas & futuras Prouinciales contributiones, & ea propter obtentum Mandatum sine Clausula, concernente, productis omnibus consideratis iure decisum est, mandatum illud cassandum ac annullandum, vt & hisce cassatur ac annullatur. Præterea in ordinario quoque possessorio causam Principalem concernente decisum est vt Actor Dñs Archiepiscopus & Elector eiusque Successores deinceps à præsens contributionibus absteineant, & desuper sufficientem cautionem præsentent, & contra Reus Dominus Abbas, eius Successores, illiusq; Monasterij subditi omnia subsidia & indiçiones quouis tempore Imperio concessa, immediatè sicut & alij immediati Status Imperij præstare ac facere tenentur, præsentent ac faciant, expensis Iudicialibus hinc inde factis iustis de causis mouentibus compensatis.

Signatum Viennæ sub S. Cæs. Maiestatis Impresso Secretario Sigillo, tertia Augusti Anno 1626.

Hac vna sententiâ regnante sanctissimo Imperatore à sapientissimo Consilio lata, merito omnis dubitatio de iure S. Maximini sublata fuit. Nihilominus ægrè illam tulit Eminentissimus Archiepiscopus Philippus Christophorus malè à suis informatus, adeoque ipsi visum fuit via facti contra Ius dictamque sententiam procedere.

Sed pijsimus Cæsar literas dedit ad Serenissimam Isabellam Infantem Belgij Moderatricem quibus prædictam sententiam illi notificauit, commendauitque secundum hæreditariæ Aduocatiz & protectionis debitum, non patretur quidquam ab alte memorato Philippo Christophoro Archiepiscopo contra dictæ sententiæ tenorem attentari, Epistolam habes sub N. 89.

SECTIO II.

Idem probatur ex notis certis immediati Status Imperij.

SENTENTIA cuiusque rei per proprietates eius inuestigatur & probatur immediati Imperij Romani Status notæ ac proprietates hoc & superioribus sæculis, vt constat ex rei natura & Imperij Receptis, constitutionibus ac ordine, habitæ semper fuerunt sequentes; nimirum ad Imperij comitia vocari, in iis sessionem & suffragium habere Regalia & in his Iurisdictionem, feuda & dignitatem immediatè à Cæsare & Imperio accipere. Ita enim de iis loquitur Carolus V. Cæsar in Augusta-